Әлеге тема буенча 2024 елнын 12 сентябрьдә Мордовиядә vткән форумга федераль ведомстволар, ил субъектларынын хакимият органнары, коммерциячел булмаган оешмалар, тозәтv учреждениеләре һәм дини оешмалар вәкилләре килгән иде. Агымдагы елда илдә «Пробация турында» закон эшли башлады, кvп кенә юридик моментлар эшләнде. Алар иректән мәхрvм итv урыннарыннан азат ителvчеләрне яки кылынган жинаятьләре очен жәза vтәvчеләрне гадәти тормышка жәлеп итәргә, эшкә урнашырга һәм гаиләләренә кайтырга ярдәм итә. Системаны гамәлгә кертv инде унай нәтижәләр бирде. Форумнын пленар утырышы барышында чарада катнашучыларга Россия Президентынын Идел буе федераль округындагы тулы вәкаләтле вәкиле Игорь Комаров морәжәгать итте. Ул билгеләп vткәнчә, Идел буе федераль округы регионнары рецидив жинаятьчелекне киметv буенча чаралар кvрvгә юнәлдерелгән. Жәмәгать тәртибен тәэмин итv һәм жинаятьчелеккә каршы корәш буенча тобәк дәvләт программалары бар, хакимият органнары һәм Россия ФСИН нын территориаль бvлекчәләре арасында килешvләр гамәлдә. «Болар барысы да тернәкләндерv, эш белән тәэмин итvгә ярдәм итv һәм азат ителvче гражданнарны социаль адаптацияләv буенча уртак эшчәнлекне кvздә тота, - диде Игорь Комаров. - Регионнардагы социаль хезмәт кvрсәтv учреждениеләре мондый затларга социаль хезмәт кvрсәтv момкинлегенә ия - вакытлыча яшәv очен урнашу, психологик ярдәм кvрсәтv, югалган документларны, социаль-файдалы элемтәләрне торгызуда ярдәм итv. Шулай ук дини һәм ижтимагый берләшмәләрнен билгеләнгән олкәдәге эшенен унай мисаллары да бар. Безнен округнын кайбер федерация субъектларында (Мордовия, Татарстан, Чувашия, Пермь крае һ.б.) хакимият органнары жинаять-vтәv системасы учреждениеләреннән азат ителгән затларнын хезмәтеннән файдаланучы эш бирvчеләр очен, шулай ук социаль хезмәтләр кvрсәтvче коммерциячел булмаган оешмаларга субсидияләр бирv буенча кызыксындыру чаралары эшләдә.»

Мордовия Главасы Артём Здунов Мордовиягә элеккеге тоткыннарны эшкә урнаштыру буенча пилот проектын гамәлгә ашыруда ярдәм итvчеләргә рәхмәт белдерде. Инде хәзер vк республиканын тәжрибәсе илнен кvп кенә тобәкләрендә кин колачлы. «Без бvген конкрет кешеләрнен тормышы турында сойләшәбез! - дип ассызыклады Мордовия башлыгы. - Шуна кvрә без хезмәткә жайлашуга зур игътибар бирәбез, бигрәк тә яшьләрне; аларны ойләрендә, якыннары гына тvгел, эш бирvчеләр дә котvен анларга кирәк. Безнен очен эш бирvчеләр vзләре тозәтv учреждениеләренә барып, аларда эшләячәк кешеләрне профессиональ бәяләсеннәр дигән карар принципиаль иде. Белем бирv процессына бәйле ботен нәрсә моһим - барысы да эштә әзерлекле югары профессиональ кадрлар кvрергә тели.» Республика житәкчесе ассызыклаганча, ин моһиме - азат ителvчеләрне торгызу, аларны эшкә урнаштырганда озата бару. Административ кына тvгел, кешелекнен дә даими контроле моһим. Республикада быел барлык чаралар комплексы нәтижәләре буенча азат ителгән һәр оченче кеше эшкә урнаштырылды. «Пробация кысаларында нәтижәле хезмәттәшлек булдыру - ул федераль кон тәртибе һәм безнен уртак бурычыбыз. Һәм без барлык регионнар белән дә vз эшләнмәләребез белән уртаклашабыз», - дип билгеләде Артём Здунов.

Россия юстиция министры Константин Чуйченко пробация институтын кертv һәм тозәтv vзәкләре челтәрен vстерv турында сойләде. Ул билгеләп vткәнчә, чараларнын топ максаты - хокем ителгәннәрне тозәтv һәм яна жинаятьләрне кисәтv. РФ Жинаять-башкарма системасын 2030 елга кадәр vстерv концепциясендә ресоциализация һәм социаль адаптация системасын булдыру бурычы куела. Ул хокем ителгәннәргә һәм жәзаны vтәvдән азат ителгән затларга һәрьяклап ярдәм кvрсәтvнен бердәм принципларын һәм механизмнарын кертvне, шулай ук хокем ителvченен тозәтv учреждениеләрендә булунын торле этапларында социаль, тәрбия һәм психологик эш алып баруда дәвамчанлыкны кvздә тота. Тозәтv vзәкләренен тозелгән системасы мәжбvри эшләр рәвешендә, шул исәптән хокем ителгәннәрне эшкә урнаштыручы шәхси һәм муниципаль предприятиеләр базасында жәза vтәр очен 50 меннән артык урынны vз эченә ала. Рецидив жинаятьчелекнен кимvенә пробация системасын кертv дә йогынты ясаячак. 2024 елнын 1 январыннан башкарма һәм пенитенциар пробация гамәлдә. 2025 елнын 1 январыннан жинаять-башкарма системасы учреждениеләреннән азат ителгән затлар очен постпенитенциар пробация кулланыла башлаячак.
Россия Федераль жәзаларны vтәтv хезмәте директоры Аркадий Гостев ведомство алып барган эш турында жентекләп сойләде. Янадан тәрбияләv процессын оештыру очен хокем ителгәннәрнен барлык категорияләрен белv, индивидуаль якын килvне кертv, тозәтv-тәрбия эше планын тозv моһим. Хокем ителгәннәрнен социаль элемтәләрен торгызу программасы кысаларында жәза vтәv урынын хокем ителгәннен яшәv урынына якынайту буенча зур эш алып барыла, туганнары очен Ачык ишекләр коннәре оештырыла, якыннары белән видеоэлемтәдә аралашу момкинлеге бар. Монын очен махсус терминаллар сатып алынган, алар буенча инде 2,3 миллионнан артык шалтырату башкарылган. Дин тотучылар очен шартлар тудыру, белем алу да моһим. Шулай ук пробация системасы эшенә жәлеп ителvчеләр мәгълvматлары белән бердәм мә-гълvмат системасы кертеләчәк. «Жә-заларны vтәv буенча Россия пенитенциар системасынын эшчәнлеге дәvләтнен жинаять сәясәтен гамәлгә ашырунын йомгаклау стадиясе һәм шул ук вакытта хокем ителгәннәрне тозәтv һәм гадәти граждан тормышына кайту юлында, шулай ук кабат рецидив жинаятьчелекне профилактикалауда башлангыч этап булып тора», – дип билгеләде Россия Федерациясе Эчке хезмәте генералы. Аркадий Гостев Мордовия башлыгына республикада тобәкара форум уздыру инициативасы очен рәхмәт белдерде.
Россия Дәvләт Думасынын куркынычсызлык һәм коррупциягә каршы корәш комитеты рәисе Василий Пискарев ассызыклаганча, пробация белән бәйле законнар остендә эшләvдә депутатлар корпусынын һәм РФ Юстиция министрлыгынын тыгыз хезмәттәшлеге жайга салынган. Конфессияләр белән эшләvгә зур игътибар бирелде, азат ителгән гражданнар очен социаль ярдәм чараларын кертv остендә эш алып барылачак. «Мордовия - пробация олкәсендә барлык структураларнын vзара хезмәттәшлеге буенча лидер. Без биредә колонияләрдә, тозәтv vзәкләрендә булдык, барлык этап-ларны vз кvзләребез белән кvрдек. Мордовиянен ойрәнер нәрсәләре бар, - дип билгеләде Василий Пискарев. - Ботен пробация системасы эшенен моһим нәтижәсе - рецидив жинаятьчелекнен кимvе, ә бу, vз чиратында, тулаем илнен иминлегендә чагылыш табачак!»
Пленар утырыш барышында жинаять-vтәтv системасын, пробация институтын vстерvдәге һәм нығытудагы казанышлары очен РФ Юстиция министрлыгы, Россия ФСИН һәм Мордовия Республикасы Башлыгынын югары бvләкләре тапшырылды. Форум

эше секцияләр һәм тvгәрәк остәлләр форматында дәвам итте.
12 сентябрьдә Республика йортында Мордовия башлыгы Артём Здуновнын Россия ФСИН директоры Аркадий Гостев белән эшлекле очрашуы булды. Россия ФСИН житәкчесе республика башлыгына тобәктә пенитенциар форум уздыру инициативасы очен рәхмәт белдерде. Артём Здунов һәм Аркадий Гостев пробация олкәсендә чараларны гамәлгә ашыру турында фикер алыштылар. Федераль закон кысаларында республикада пробация субъектлары, бизнес вәкилләре, коммерциячел булмаган оешмалар һәм ижтимагый берләшмәләр белән vзара хезмәттәшлек турында 53 килешv тозелде.
Мордовия Главасы ассызыклаганча, элек хокем ителгән затлар тарафыннан кылынган жинаятьләр санынын 16% ка кимvе моһим эш нәтижәсе булды. Моннан тыш, 2023 елда азат ителгәннән сон яна жинаять кылуга бәйле рәвештә тозәтv учреждениеләренә килгән затлар саны 11% ка диярлек кимегән.
Мордовиядә vткән тобәкара фәнни-гамәли пенитенциар форум кысаларында «Жәза vтәvдән азат ителvче затларны ресоциализацияләvдә, социаль адаптацияләvдә һәм социаль реабилитацияләvдә бизнес-бер-гәлекнен роле» дигән тvгәрәк остәл эшендә Мордовия Главасы Артём Здунов, Россия ФСИН директоры Аркадий Гостев һәм Россия Дәvләт Думасынын Куркынычсызлык һәм коррупциягә каршы корәш комитеты рәисе Василий Пискарев катнашты. Артём Здунов ассызыклаганча: Мордовиядә авыр тормыш хәленә эләккән кешеләр кабат гадәти тормышка кушылсын очен корәш бара. Ә кадрлар житмәv шартларында - һәр эшкә сәләтле кеше исәптә. Республикада тозәтv vзәкләрендә 947 урын булдырылган, анда кешеләр предприятиеләрдә тозәтv эшләре режимында жәзаларын vтәп яши ала. Бу урыннарнын 40 % ы әлегә тутырылмаган, шуна кvрә резерв бар.
Чарада ВКМ-Сталь, «Атемарская» кошчылык фабрикасы һәм Ромодановосахар кебек эре предприятиеләр вәкилләре, шулай ук шәхси эшмәкәрләр хокем ителгәннәрне эшкә урнаштыру тәжрибәләре белән уртаклаштылар. Ромоданово бистәсендәге шикәр заводы директоры Александр Атласов: бу эш форматыннан бик канәгать һәм тагын да кинәергә - әлеге категориядән 50гә кадәр хезмәткәрне эшкә алырга әзер, дип билгеләп vтте. Кайберәvләр, сvз унаеннан, тозәтv эшләре тәмамланганнан сон, заводта эшләргә кала. Житәкчелек vз хезмәткәрләренә яхшы шартлар тудыра.
Яна чишелешләр булдырырга ярдәм иткән проблемалар да янгырады. Шуларнын берсе - Саранскта кvмәк файдалану тозәтv vзәген (создание в Саранске исправительного центра коллективного пользования) булдыру. Бу хокем ителгәннәрне эшкә алучы зур булмаган фирмаларга закон тарафыннан билгеләнгән таләпләрне vтәргә момкинлек бирәчәк. Россия ФСИН директоры Аркадий Гостев бу инициативаны хуплады. Шулай ук Артём Здунов Россия Хезмәт һәм социаль яклау министрлыгы вәкиленә «Кадрлар» милли проектында «Пробация турында» Федераль закон буенча актив эшләvче тобәкләр яки конкрет предприятиеләр очен ярдәм чараларын карау тәкъдиме белән морәжәгать итте.
Узган форум фикердәшләр очен аралашу мәйданчыгына гына тvгел, ә кvп кенә перспективалы инициативаларга этәргеч биргән чарага да әверелде.

Наилә НАСЫРОВА